

**Střední škola a Základní škola
Lipník nad Bečvou, Osecká 301**

Společně se učit – společně žít

Sborník metodických materiálů

*Dotační program na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin
a multikulturní výchovy v roce 2014 (č.j. MŠMT – 33220/2013)
Projekt - Číslo rozhodnutí : MŠMT – 4517/2014*

3.díl „ Romové „

Realizace projektu byly podpořena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dotačního programu Podpora vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy v roce 2014“.

OBSAH

	Název aktivity	strana
Romové – Průběh projektového dne		3
Romové – Romská rodina		4
Romové – Jak vypadá Rom ?		8
Romové – Hádanka a aktivity		9
Romové - Kvíz		12
Romové – Moje rodina		14
Romové – Romská jídla		15
Romové - Romská hudba		17

Průběh projektového dne - ROMOVÉ

Datum konání: 26. září 2014

1 .a 2. vyučovací hodina

- Úvodem:

Vlado Oláh – Romipen –přehrájí textu v romštině i češtině <http://www.kher.cz/Raudio.php>

- Jak vypadá Rom? – výtvarné zpracování
- Romská hudba
- Romské jídlo
- Romské tradice
- Kviz o Romech
- Hádanka text –text- <http://www.kher.cz/Raudio.php>

-romská skládačka

3. a 4. vyučovací hodina

vzdělávací program o dějinách Romů a romském holocaustu.

1) V úvodu zazní přednáška historika o dějinách Romů, která je doplněna multimediální prezentací k tématu dějin Romů a romského holocaustu.

2) Po přednášce následuje projekce filmu: "To jsou těžké vzpomínky". O nacistické genocidě Romů za II. světové války, režie: Monika Rychlíková. Součástí filmu jsou hlavně osobní svědectví pamětníků, kteří přežili romský holocaust.

3) V závěru je dár prostor dotazům a diskusi.

Romská rodina

Základní jednotkou romské společnosti je rodina.

Tradiční romská rodina se od moderní rodiny západního typu liší především společným soužitím několika generací. Je tedy velká a soudržná, plná vřelosti k dětem.

Příslušnost k rodině má pro Roma zásadní význam. S rodinou se Rom identifikuje, stává se součástí její složité struktury, přijímá její přísná pravidla, kulturní a etické normy. Postavení člena rodiny určují dva základní faktory: pohlaví a věk.

Tradiční romská rodina je patriarchální, muž je v rodinné hierarchii postaven výše než žena. Vážnost muže i ženy pak stoupá s věkem. Romové však považují za své blízké příbuzné všechny a romština má na rozdíl od češtiny pojmenování i pro děti sestřenic či bratranců. Romové žili se svoji širší rodinou pohromadě v jedné osadě či čtvrti a kromě pokrevního příbuzenství je pojily i rodinné tradice a vzájemná solidarita. Největším trestem pro Roma bylo tudíž jeho vyhnání z rodiny, neboť tím ztrácel veškeré sociální i lidské jistoty.

Rodina byla vážená podle počtu narozených dětí, především chlapců. Žena byla tudíž ceněna podle své plodnosti. Pokud žena nerodila, muž měl právo ji opustit. Každé dítě bylo vřele vítáno. Výchovu dětí měla na starosti především matka, ale o dítě se starali i ostatní členové velkorodiny. Romské děti vyrůstaly obklopeny třemi, někdy i čtyřmi generacemi v soudržném a okolnímu světu uzavřeném společenství.

V romské rodině se všichni členové vzájemně podporovali a pomáhali si. Svobodní (kteří jsou i dnes mezi Romy velkou vzácností) zůstávali u rodičů, sirotků se ujímala jiná rodina. Staří lidé byli opatrováni a hluboce vážení, nebyli vyloučeni ze života rodiny. Pro romskou rodinu bylo nemyslitelné dát děti do dětského domova nebo rodiče do domova důchodců. Romští rodiče dokonce odmítali posílat své děti do internátů, kde by byly bez dozoru a pomoci rodiny. Podle www.romove.cz romská rodina zajišťovala ochranu sociální (nikdo nezůstal sám, o všechny bylo postaráno), psychologickou (veškeré problémy se řešily společně) i ekonomickou (poskytovala obživu pro všechny).

Postavení členů rodiny

Romský muž byl navenek i uvnitř hlavou rodiny, nositelem a ochráncem prestiže rodiny, rozhodoval a nesl odpovědnost za rodinu. Hlavní slovo má v rodině nejstarší muž. V mnoha rodinách byl výdělek muže pouze příležitostný, a tak muž trávil svůj čas sháněním zakázek, udržováním dobrých vztahů s příbuznými a přáteli, urovnáváním svárů mezi rodinami aj. Úkolem mužů je zajistit ostatním členům rodiny ekonomické zázemí. Jakým způsobem toho dosáhne není podstatné. Vydělané finanční prostředky odevzdají ženě, která se musí postarat, aby bylo co jíst, za

co koupit ošacení apod. V případě, že muž z nějakého důvodu nemůže rodinu hmotně zajistit, odpovědnost přechází na ženu, přičemž její status se tím nezvyší .

Romský muž své ženě lásku projevuje velmi osobitým způsobem. Aby měla jistotu, že ji stále miluje, občas ji uhodí. Tím vyjadřuje svou žárlivost – a tedy i lásku. Navíc mužova nevěra je víceméně tolerována, žena dokonce dává často najevo, jakého má muže „sukničkáře.“ Naproti tomu nevěra ženy je neospravedlnitelná a nepřijatelná. Muž ji za ni může opustit a nebo zbít. Výchova dětí je zejména povinností ženy, i když se na ní podílejí všichni členové širší rodiny. Otec se více angažuje při výchově chlapců. Když chlapci dosáhnou přibližně věku 5-6 let, otec je postupně zasvěcuje do mužských povinností v rodině. Dříve mu pomáhali při každodenní práci a učili se tak řemeslu. V současnosti je vliv otce při výchově omezen, ale stále má své nezastupitelné místo.

Žena stojí v romské rodině zdánlivě v pozadí, přesto je její vliv na chod rodiny značný. Stará se o výchovu dětí, čistotu a ekonomickou stránku chodu domácnosti. Nejvýrazněji ovlivňuje hospodaření nejstarší žena, které muži odevzdávají své výdělky a ona rozhoduje o jejich využití. Rozděluje také ostatním ženám v rodině povinnosti, přičemž zvláštní chování uplatňuje vůči své snaze.

Výchova malých dětí je převážně v kompetenci matky. Již v útlém věku (6-7 let) by se děvčátka měla umět postarat o své mladší sourozence, pomáhat matce udržovat čistotu v domě a učit se vařit jednodušší jídla. Celá výchova děvčat je zaměřena tak, aby byla připravena se vdát a uměla se v nové rodině správně chovat.

Vztah matky a dětí je emocionálně velice silný. Matka je pro své děti útočištěm, jistotou a zázemím. Její smrt představuje obrovskou citovou ztrátu. Pokud žena zemře, muž se většinou znovu ožení. Velice často si bere svobodnou nebo ovdovělou sestru mrtvé manželky, protože se předpokládá, že bude mít dobrý vztah k dětem. Pokud zemře muž, žena se málokdy znovu provdá.

Postoje k dítěti v romské rodině jsou charakterizovány emocionálností, při výchově je dítě více respektováno ve svých pocitech a přáních. V rodině se toužebně očekává, aby jako prvorozený byl syn. Mít mnoho synů je pro romskou rodinu určitým výrazem prestiže, ale i důležitým faktorem pro vyjádření fyzické síly rodiny. Dcera nezvyšovala prestiž rodiny, ale byla významnou pomocnicí své matky.

Dobře vychovávané dítě mělo svou rodinu v úctě a sebe vždy prezentovalo rodinou, ze které pocházelo. Romské dítě se učilo tím, že se plně účastnilo společenského dění v komunitě a napodobovalo starší. Přitom si však bylo vědomo, jaké chování je vhodné pro jeho věk. V útlém věku dbala na dítě matka společně s prarodiči, v pubertě dohlížel na děti otec, který byl přísnější.

Ve výchově byly brány ohledy na pohlaví dítěte. Chlapci pracovali společně se svými otci, dívky s matkami. Každé dítě mělo své opravdové povinnosti. Chlapec se učil otcovu řemeslu tím, že mu pomáhal. Dívka se učila především být dobrou ženou i budoucí snachou. Pomáhala matce pečovat o mladší sourozence, připravovat jídla, chodila s matkou na trh apod.

Romové si starých lidí váží a prokazují jim úctu. Vyšší věk znamená zároveň i vyšší postavení v rodinné hierarchii a společnosti vůbec. Postarat se o své staré rodiče je pro Romy naprosto přirozené, a naopak romští rodiče zas nemají problémy tuto péči přijmout. Nesužuje je pocit, že jsou na obtíž. Úcta ke stáří a obrovská láska k vlastním rodičům (hlavně k matce) je zásadní.

Zvyky

Tradiční romské zvyky, podobně jako romština, podléhaly mnoha vlivům, měnily se v závislosti na území, kterým Romové procházeli, a u různých romských skupin se zachovaly v odlišné podobě. Pro ilustraci uvedeme pár následujících tradic v životě Romů podle Hájkové (in Šišková, 2001):

Svatba:

V minulosti byly často sňatky uzavírány v kostele, protože pak bylo snadnější nechat pokřtít dítě, čemuž Romové přikládají velký význam.

Civilní svatba se v základních rysech neliší od svatby v majoritní společnosti. Svatebním dnem bývá nejčastěji pátek nebo sobota, nejlépe v období po výplatě. Romská svatba bývá velkolepá a raději je i léta odkládána, než aby musela být skromná. O finanční náklady i povinnosti související s přípravou hostiny se dělí rovnoměrně obě rodiny. Dříve se na svatbu zvalo široké příbuzenstvo a přednostně před ostatními hosty byli zváni oba kmotrové obou snoubenců.

V den svatby se hosté sešli v domě nevěsty. Průběh civilní svatby je totožný se svatbou v majoritní společnosti. Nevěsta je oblečena v bílých šatech, má kytici a při obřadu si ženich s nevěstou vyměňují prsteny. Pro Romy v nich není obsažena žádná hlubší symbolika, proto si je často pouze vypůjčí pro účel obřadu a po svatbě je nenosí.

Těhotenství a porod:

Těhotenství a narození dítěte je pro romskou rodinu obdobím s jedinečným významem. Když si byla romská žena jistá, že je v jiném stavu, oznámila tuto radostnou novinu nejprve ženám v rodině a teprve poté svému manželovi. Na ženu jsou kladeny velké nároky v jejím chování v době prenatalního vývoje dítěte. Musí se podříditi systému zákazů, příkazů a opatření zajišťujících zdraví matky, řádný vývoj plodu a porod bez komplikací.

Těhotná žena je omezována řadou zvyklostí: nesmí se např. podívat na žádného odpudivého tvora (žába, had, slimák apod.), postižené lidi či zesnulé. Romové věří, že novorozenec by měl jejich podobu nebo stejné postižení. Dále nesmí žena jít na hřbitov, zvláště v době pohřbu, nebo účastnit se křtin (dítě by mohlo zemřít). Nesmí přijít do kontaktu se zvířaty porostlými srstí, především se psy a kočkami, ale i kozami a kravami.

Řada zvyků se váže i ke stravování gravidní ženy. V tomto směru nesmí být žena nijak omezována., měla by dostat vše, na co má chuť, včetně alkoholu. Těhotné ženy nesmějí jíst příliš často kyselé, aby neměly zlé dítě. Omezit by měly i příjem masa a mléka, aby dítě nebylo nemocné.

Budoucí maminka by se neměla leknout, nesmí nosit náhrdelníky ani pásek (aby dítě nemělo omotanou okolo krku pupeční šňůru). Žena by měla být v době těhotenství veselá a měla by si často zpívat.

Do poslední chvíle však žena pracovala a když přišla její chvíle, manžel vyburcoval sousedy a zavolal porodní bábu, která měla nejen funkci porodníka, ale i funkci magickou. Než ustříhla a zavázala pupeční šňůru, připravila rodiče kouzelný nápoj proti démonům, kteří by mohli do novorozeného dítěte vskočit.

Nešťastný den narození je podle Romů pondělí a pátek nebo den, kdy někdo zemřel. Nešťastnou částí dne pro zrození je půlnoc, šťastnou ráno. Šťěstí znamená narození v období vánočních svátků.

Křtiny:

Do poloviny těhotenství by se měli nastávající rodiče rozhodnout, koho vyberou svému dítěti za kmotra a oficiálně ho požádat.

Před odchodem ke křestnímu obřadu podvázala kmotra děťátku košilku šňůrkou a do vzniklého uzlíku nasypala špetku soli. Do peřinky mu vložila trochu peněz. Děvčátku by měla dát kmotra řetízek nebo náušničky, chlapci hodinky. Povinností kmotra bylo obstarat pohoštění. Při křtu dítě dostávalo jméno, obvykle po svém kmotrovi, jednom z rodičů nebo jiném příbuzném. Toto jméno bylo však pouze úřední (dítě ho často ani nezná). Kromě tohoto jména dítě dostalo další jméno, romské, které se odvozovalo z jeho fyzických či psychických vlastností, z nějaké události, nebo mohlo být zkomoleninou různých slov, které se dítě snažilo vyslovit. Toto romské jméno se mohlo během dětství i několikrát změnit, než se definitivně vžilo.

Dodnes se romské děti křtí, protože většina Romů stále věří v existenci nástrah a nebezpečí, které nepokřtěné dítě ohrožují.

Úmrtí:

Do dnešních dob je zachována u Romů představa, že pro umírajícího si přichází někdo z dříve zesnulých členů rodiny, který u něj zůstává až do pohřbu a odvádí ho na onen svět. Do rakve se vkládají mrtvému jeho osobní předměty, i když jsou hodnotnější (např. prsteny, náušnice, hodinky, housle, cigarety, brýle, lahvička s alkoholem, karty, modlitební knížka a růženec). Do ruky nebo do kapsy vloží rodina zesnulému peníze (drobné mince). Od chvíle skonu až do pohřbu při něm bdí – vartují. Chování při vartování má svá ustálená pravidla. Nějaký čas po pohřbu navštíví nebožtík pozůstalé, aby jim dal najevo, jak byl spokojený se svým pohřbem, svou přítomnost projevuje různými znameními, zvuky, zjevuje se ve snech.

Shrnutím jsou dvě slova – rodina a tradice. Rodina jako taková je pro Romy v hodnotovém žebříčku na prvním místě, všechny činnosti konají společně, o všech důležitých věcech se radí dohromady. Na svých tradicích velmi lpěli a dodržovali je. Vlivem moderní civilizace v současnosti dochází k úpadku dodržování tradic, které jsou zachovávány spíše v určitých lokalitách a některých rodinách.

Jak vypadá Rom

V prvních evropských popisech Romů po jejich příchodu na kontinent se zdůrazňuje jejich tmavá pleť a černé vlasy. V důsledku jejich integrace s Evropany v průběhu staletí dnes nejsou výjimkou i Romové s pleť a vlasy světlými.

Romové jsou národnost kočovná. Velice to souvisí s jejich historií, kdy ještě žili na území Indie. Tehdy byli příslušníky původních obyvatel a nazývali se Don. Jejich putování do Evropy pak změnilo první písmeno z „d“ na „r“ a vzniklo slovo Rom.

Označení „cikán“, jak se romským obyvatelům často říká, pochází z 12. století, kdy se Romové dostali na evropský kontinent. Označení „cikán“ je apelativ, tedy jméno, které skupině obyvatel dal někdo zvnějšku.

Hádanka

<http://www.kher.cz/Raudio.php>

Metodika k hádance z knihy Naše abeceda

Danda parne, danda kale,
ča la kikiden, čhavale,
ko la lačhes kikidela,
šukar gil'i bašavela.

Bílé zuby, černé zuby,
jen ji zmáčkněte chlapci,
kdo bude správně mačkat,
tomu zahraje pěknou písničku.

(řešení: harmonika)

Učitel žákům pustí veršovanou hádanku v romštině i češtině jako audio z audiosekce příručky na webových stránkách www.kher.cz. Žáci vysvětlí obsah básně/hádky, co se v ní odehrává (ne však její řešení).

Aktivita pro třídu

Učitel žákům rozdá vytištěná slova hádky (romsky i česky). Pokud jsou ve třídě žáci kompetentní v romštině, zeptá se učitel třídy na následující otázky:

- Poznali jste, o jaký jazyk se jedná? Podle čeho?
- Rozuměli jste hádance v romštině?
- Pokud jste nerozuměli, jsou v ní některá slova, která vám jsou povědomá?
- Už jste se někdy setkali s psanou romštinou?
- Zkoušeli jste už něco romsky psát?
- Mluví někdo z vašeho okolí romsky?

Pomůcka pro učitele:

Pro případ, že by žáci zmiňovali slova, kterým rozumějí, a vysvětlovali jejich význam, přikládáme také doslovný překlad po slovech tak, aby učitel věděl, co která slova v textu znamenají. Romskou verzi je možné přečíst foneticky.

Danda parne, danda kale,

Zuby bílé, zuby černé,

ča la kikiden, čhavale,

jen ji zmáčkněte, chlapi,

ko la lačhes kikidela,

kdo ji správně zmáčkne,

šukar gil'i bašavela.

pěknou píseň zahraje

Žáci nakreslí obrázkovou osnovu příběhu.

Poznámka pro učitele k práci s romštinou:

Cílem této aktivity je zejména podpořit sebevědomí romských žáků a podpořit jejich pozitivní postoje k romštině jako jazyku, který je rovnocenný jazykům dalším. Je ale důležité k tomuto tématu přistupovat obzvláště citlivě. Celá řada romských dětí dnes již z různých důvodů v romštině kompetentní není, mohou se současně před svými spolužáky stydět. Je proto důležité žáky v případě, že s romštinou chtít pracovat nebudou, nenutit. Aktivity s romským textem ale mohou být také naopak možností, jak podpořit pozitivní vztah romských dětí k romskému jazyku, a tím pádem i k vlastní identitě a přijetí svého romství v pozitivním světle. A to právě tím, že učitel prací s romštinou postaví tento jazyk na roveň jazykům ostatním a ukáže, že má romština (a romské téma obecně) ve škole své legitimní místo.

Problém s prací s romštinou může nastat, pokud se ve třídě vyskytují děti z různých subetnických skupin Romů (například olašští, maďarští nebo další Romové). Mezi jednotlivými skupinami často panuje nevraživost, může se tedy objevit také nechuť dětí z některých skupin pracovat s textem v jazyce jiné skupiny. Více informací o problematice užívání romštiny ve výuce a situaci romštiny v ČR najdete v úvodu k této publikaci.

Více informací najdete v úvodu této publikace.

K rozstřihání

ča la bašavela.

Danda lačhes

Danda šukar

kikiden, kale,

ko la kikedela,

gil'i

čhavale, parne,

Danda parne, danda kale,

ča la kikiden, čhavale,

ko la lačhes kikedela,

šukar gil'i bašavela.

Bílé zuby, černé zuby,

jen ji zmáčkněte chlapci,

kdo bude správně mačkat,

tomu zahraje pěknou písničku.

KVIZ

1. Mezinárodní den Romů je:

- a) 13. ledna
- b) 8. dubna
- c) 23. Prosince

2. Mají Romové vlastní stát?

- a) mají v Indii
- b) mají přiřčené území v Rumunsku
- c) ne, nemají

3. Jaký je název pro vůdce romské skupiny:

- a) richtář
- b) dil'ino
- c) vajda

4. Odkud Romové původně pocházejí?

- a) z Babylonu
- b) z Rumunska
- c) z Indie

5. Co je pro Romy nejdůležitější?

- a) Úspěch a sláva
- b) Místo kde žijí
- c) Rodina

6. Z jakého slova pochází výraz „Rom“?

- a) ze slova Cikán
- b) ze slova Říman
- c) ze slova Dom

7. Jak se jmenuje televizní pořad pro Romy?

- a) Romale
- b) Občanské judo
- c) Na hraně

8. Jaké byly nejčastější profese Romů?

- a) žádné. Romové nikdy nepracovali
- b) rolníci a lesníci
- c) kováři a košíkáři

9. Jak se v romském jazyce nazývá „Běloch“?

- a) Farang
- b) White
- c) Gadžo

10. Kde se nachází v ČR Muzeum romské kultury?

- a) v Praze
- b) v Brně
- c) v Chomutově

11. Co je diskriminace?

- a) nášlapná mina ve tvaru disku
- b) potlačování základních práv a svobod
- c) porucha, vada

12. Vyber romské jídlo:

- a) řízek s bramborem
- b) halušky, goja
- c) vepřo-knedlo-zelo

Správná odpověď :

2c, 3c, 4c, 5c, 6c, 7a, 8c, 9c, 10b, 11b, 12b

MOJE RODINA

Audio nahrávka v romské a české verzi- Romipen

<http://www.kher.cz/Raudio.php>

Metodika k textu Vlado Oláha Romipen - Moje rodina

Můj děda se jmenoval Jaňus, ale Romové i gádžové mu říkali Kinikos. Povím vám malý střípek, jen kousek cesty z jeho života. Kdo umí číst, ať čte, kdo má uši, ať poslouchá. Kinika do svého srdce ať vpustí.

Romové dříve žili moc chudě, ale každému člověku prokazovali velikou úctu. K mému dědečkovi jednou přišel gádžo dráteník, velmi chudý člověk. Zůstal stát u dveří. „Jen pojd'te dál," řekl mu, „a sedněte si ke stolu." Dal mu najíst, pálenku na stůl postavil.

Jednou přišel mladý kluk. Hledal nějakou práci, hlavu neměl kam složit. Romové ho poslali k mému dědovi. Děda byl rád, že bude mít s kým pást krávy. „Dobře tě poslali!" řekl chlapci. K jídlu ho vzal, lžící mu do ruky strčil. „A spát budeš s dětmi."

Jednou na dveře zaklepal nějaký Rom z jiné vesnice. Babička zrovna vařila pišot se zelím. „Rome, pojd'te do domu a posaďte se ke stolu." A na stůl hned pokládá: slaninu, nůž, pálenku, sklenku. „Jezte a pijte na zdraví. Rome, dnes na mé posteli budete spát!" Jak řekl, tak i udělal. Roma uložil do své postele a sobě namísto postele rozložil slámu. Romovi prokázal tu největší úctu.

Dříve byli lidé k sobě velmi uctiví. Úctu dali, úctu dostali. Když děda umřel, Božíček ho k sobě vzal, za jeho Romipen!

** Romipen (překládá se jako romství) je soubor hodnot a vzorců chování, kterými by se měl každý (slušný) Rom řídit. Mezi tyto hodnoty patří například úcta ke starším, pohostinnost, pomoc potřebným, soudržnost, kultura stolování, ale také způsob vystupování a chování na veřejnosti.*

O phure Roma čirla čores dživenas, sakone manušes bari paťiv denas

Dříve žili staří Romové chudě, každému člověku prokazovali velkou úctu.

Romská jídla

Některé známe a jíme, další si představíme. Romská kuchyně se liší podle původu, většina pochází jako Romové z Indie. Romové jídlo nikdy neohřívají. Jedli jen čerstvě uvařené. Přes svou chudobu zbytky vyhazovali, protože věřili, že je očichávají duše zemřelých. Příprava jídla měla přísná pravidla. Hospodyně měla mít při vaření dobrou náladu, na vaření a praní prádla se musely užívat odlišné nádoby. Někdy si nádobí lidé půjčovali. Mezi sebou bývali Romové pohostinní. Hospodyně by měla mít při vaření na hlavě šátek, protože vlas v jídle je pro romskou hospodyně velká ostuda.

Nejznámějším romským jídlem je goja – jde o vypraná vepřová střeva, která se plní bramborákovým těstem.

Pišot – bramborové těsto s moukou plněné zelím, povidly, tvarohem

Šinga je sladký závin, který se u Romů často peče na štědrovečerní stůl.

Dedele jsou sladké povidlové taštičky s mákem

Brambory s haluškami jsou bandurki

Bobálky jsou buchtičky sypané mákem a polité mlékem

Holubky – plněné zelné listy mletým masem

Mačanka z masa je tradiční romská polévka

Holubki (Plněné zelné listy)

<http://www.youtube.com/watch?v=sb1HMBfp-hI>

Potřebujeme: 4 velké zelné listy, 200 g mletého vepřového nebo kuřecího masa, 2 větší naběračky dušené rýže, olej, cibule, česnek, sůl, pepř, hladká mouka.

Zelí na půl uvaříme, necháme vychladnout. Do mletého masa přidáme rýži uvařenou na půl, pepř, cibuli, česnek a směs promícháme.

Nařežeme zelí, dáme dovnitř směs s mletým masem, zabalíme, dáme do hrnce, zalijeme trochou vody, osolíme a necháme vařit. Někdo dává holubki do trouby, ale lze je vařit i ve vodě. Vaří se půl hodiny či hodinu, podávají se s chlebem nebo s bramborami.

Pišot

<http://www.youtube.com/watch?v=fcESaHTjQaM>

*4 brambory
jeden žloutek
1/2 kg hrubé mouky
máslu nebo olej
sůl
pepř*

Brambory uvaříme ve slupce, oloupeme, osolíme a opeříme, přidáme jeden žloutek a vše pořádně promícháme s hrubou moukou. Poté vyválíme těsto jako na nudle a nakrájíme na menší čtverečky.

Čtverečky naplníme náplní podle chuti - bramborami, ochuceným tvarohem, kyselým zelím nebo sušenými švestkami či povidly - a přeložíme na trojúhelníčky, které na koncích pořádně stiskneme, aby náplň nevytekla ven. Takto připravené vhodíme do vařící vody a hlídáme, aby se nepřilepil pišot ke dnu. Když vyplave na hladinu, znamená to, že je hotový a my můžeme pirohy vyndavat cedníkem. Pišot podáváme politý rozpuštěným máslem. Dobrou chuť!

Halušky

<http://www.youtube.com/watch?v=I8070HZEWSw>

Romská hudba

Když se u nás řekne romská kapela, mnoho lidí si asi vybaví klasickou cimbálovku, případně čardáš. Jistě, i to je významnou součástí romské hudby, ale přirozená romská muzikálnost se vždy inspirovala prameny různých hudebních tradic, které tavila a přetvářela podle svého. Tak třeba legendární romský kytarista Django Reinhardt položil základy evropského jazzu a povýšil kytaru v jazzových orchestrech na sólový nástroj. Španělští Romové zase učinili z flamenco svébytný hudební styl. Nejslavnější houslista Maďarska první poloviny 19. století Jánoš Bihári, který hrával se svou kapelou ve Vídni při nejrůznějších akcích císařského dvora, zejména klasickou hudbu tehdejší doby, byl také Rom. Globalizace se dotkla i romské hudby, a tak se dnes můžeme v Čechách potkat s Romy, kteří hrají latino, flamenco, jazz, pop, balkánskou, arabskou hudbu nebo třeba hip-hop. Jedno je však pro romskou hudbu jakéhokoliv stylu příznačné- nespoutaná energie, pestrost, živelnost a spontaneita. To jsou vlastnosti, kterými romské kapely dnes, stejně jak před lety, nejvíce okouzlují své posluchače.

Kapela Gypsy spirit je tvořena špičkovými romskými hudebníky okolo známého houslisty, herce a moderátora Vojtěcha Lavičky.

Mário Bihári je výjimečný romský umělec. Od osmi let je nevidomý. Poté co přišel o zrak, pověsil na hřebík atletiku, ve které ho čekala skvělá budoucnost a začal se věnovat hudbě. Studoval nejprve v Levoči a poté absolvoval pražskou konzervatoř Jana Deyla. Dodnes je jednou z nejslavnějších osobností této školy.

<http://www.romeatv.cz/> - romská int. televize

Věra Bílá - O poštaris avel (1978) + Mamo, dado (1998)

<http://www.youtube.com/watch?v=s711VXltd1E>

romské písně

<http://www.karaoketexty.cz/p/att/to-nej-od-romske-pisne-31577>

romské lidové písně

http://cs.wn.com/romsk%C3%A9_lidov%C3%A9_p%C3%ADsn%C4%9B

čardáše

<http://www.youtube.com/watch?v=gt1QMr3aAhA>

<http://www.youtube.com/watch?v=vrpBI-0S0OA>

písně

<http://www.youtube.com/watch?v=Bo03IaHrWBY>

s textem

<http://www.youtube.com/watch?v=kYNUdfuKTaM>

<http://www.youtube.com/watch?v=U7Bqc55ONf8>

http://www.youtube.com/watch?v=ArC_QQqBZPQ

<http://www.youtube.com/watch?v=0-KBieZJe-Y>

<http://www.youtube.com/watch?v=Jg1P6ef8ck0>